

SODBA ZORC ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

SVET EVROPE

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

(Pritožba št. 2792/02)

SODBA

STRASBOURG

2. november 2006

Ta sodba bo postala pravnomočna pod pogoji, navedenimi v členu 44 § 2 Konvencije. Možna je uredniška revizija.

V zadevi Zorc proti Republiki Sloveniji,
je Evropsko sodišče za človekove pravice (Tretja sekcija) v senatu, ki so ga sestavljali:

G. J. HEDIGAN, Predsednik

G. B.M. ZUPANČIČ,

G. C. BIRSAN,

G. V. ZAGREBELSKY

Ga. A. GYULUMYAN,

G. DAVID THOR BJÖRGVINSSON,

Ga. I. ZIEMELE, sodniki,

in G. V.BERGER, kot sodni tajnik Sekcije

na zasedanju za zaprtimi vrati 12. oktobra 2006 ,

izreklo naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva izvira iz pritožbe (št. 2792/02) zoper Republiko Slovenijo, ki jo je slovenski državljani, g. Lojze Zorc (»pritožnik«), vložil na Sodišču v skladu s členom 34 Konvencije za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin (»Konvencija«) 16. januarja 2002.

2. Pritožnika je od 7. junija 2004 do 10. maja 2006 zastopala odvetniška pisarna Čeferin iz Grosupljega, Slovenija. Drugače ni imel pravnega zastopnika. Slovensko vlado (»Vlada«) je zastopal njen zastopnik, g. L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnik v skladu s členom 6 § 1 Konvencije zatrjuje, da je bilo trajanje postopka pred domačim sodiščem, v katerem je bil udeležen kot stranka, predolgo. Po vsebini se je prav tako pritožil zaradi pomanjkanja učinkovitega pravnega

sredstva v zvezi s predolgim trajanjem postopka (Člen 13 Konvencije).

4. Dne 20. septembra 2005 je Sodišče sklenilo, da bo Vladi posredovalo pritožbo glede dolžine postopka in pomanjkanja učinkovitega pravnega sredstva s tem v zvezi. V skladu s členom 29 § 3 Konvencije je hkrati sklenilo, da je pritožba dopustna in utemeljena.

DEJSTVA

5. Pritožnik je bil rojen leta 1954 in živi v Ljubljani.

6. Pritožnik je v določenem obdobju v preteklosti izumil novo vrsto ribiških in si zagotovil patent za izdelavo teh vab.

Dne 17. septembra 1992 sta pritožnik in J.Z. sklenila pogodbo o skupni proizvodnji vab.

Dne 24. marca 1993 je pritožnik odnesel nekatere proizvodne materiale in orodje iz poslopja J.Z., kjer je potekala proizvodnja vab.

Dne 7. aprila 1993 je J.Z. od pritožnika zahteval, da naj mu proda patent za vabe, če želi še naprej obdržati poslovno sodelovanje.

Dne 16. aprila 1993 je pritožnik J.Z. ponudil ponudbo za prodajo patenta, kar pa je slednji zavrnil.

Dne 26. aprila 1993 je pritožnik obvestil J.Z., da želi končati njuno poslovno sodelovanje s preklicem pogodbe o sodelovanju, kar je slednji zavrnil.

I. Postopek v zvezi s tožbo o motenju posesti in vmesnim ukrepom

7. Dne 23. aprila 1993 je J.Z. sprožil tožbo o motenju posesti pred Temeljnimi sodiščem v Ljubljani, Enota v Ljubljani, zoper pritožnika in zahteval tudi vmesni ukrep, s katerim bi pritožniku prepovedal uporabo ali odtujitev katerihkoli sredstev za izdelavo ribiških vab.

Dne 7. junija 1993 je sodišče delno ugodilo zahtevi J.Z. za uvedbo vmesnega ukrepa.

Dne 14. junija 1993 je pritožnik odgovoril na tožbo in se pritožil tudi zoper odredbo, s katero je bil izdan vmesni ukrep. J.Z. se je pritožil.

Do 14. junija 1994 je sodišče opravilo 6 obravnav. Tistega dne je sodišče delno zaustavilo postopek, ker je J.Z. delno umaknil zahtevo za vmesni ukrep. Sodišče je ugodilo pritožnikovi pritožbi in odpravilo svoj sklep z dne 7. junija 1993.

J.Z. se je zoper to odločitev pritožil na Višje sodišče v Ljubljani.

Dne 28. junija 1994 je stopila Konvencija v veljavo v Sloveniji.

Dne 21. julija 1994 je Višje sodišče v Ljubljani zavrnilo pritožbo v zvezi z vmesnim ukrepom.

Dne 1. januarja 1995 je po izvedbi reforme slovenskega sodnega sistema pristojnost v zadevi dobilo Okrožno sodišče v Ljubljani. Zadeva je bila takrat v delu tožbe o motenju posesti še vedno na sodišču na prvi stopnji.

Dne 20. junija 1995 je sodišče potrdilo tožbo J.Z. o motenju posesti. Sodba je bila 15. novembra 1995 vročena pritožniku.

8. Dne 22. novembra 1995 se je pritožnik pritožil na Višje sodišče v Ljubljani.

Dne 9. julija 1996 je sodišče ugodilo pritožbi in zadevo vrnilo v ponovno obravnavo na sodišče prve stopnje.

9. Dne 10. decembra 1996 je Okrožno sodišče v Ljubljani sklicalo razpravo, ki je bila nato preložena do nadaljnjega.

Dne 10. februarja 1997 je pritožnik potem, ko je zoper Republiko Slovenijo vložil postopek zaradi prekomernega trajanja sodnega postopka, (glej spodaj §§ 11 – 14), zahteval, da se zadeva prenese na novo sodišče zato, da bi lahko zagotovili nepristranskost sodnika. Potem, ko je Vrhovno sodišče to zahtevo zavrnilo 29. oktobra 1997, je zahteval izključitev sodnika na prvi stopnji, ki je vodil zadevo. Vendar pa je tudi ta zahtevek 1. septembra 1999 zavrnil namestnik predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Dne 8. marca 2000 je sodišče opravilo obravnavo.

Dne 5. aprila 2000 je pritožnik vložil pripravljalne spise in dodatne dokazne predloge.

Dne 5. aprila 2000 je sodišče opravilo obravnavo in zavrnilo zahtevek J.Z.

10. Dne 14. junija 2000 je J.Z. vložil pritožbo na Višje sodišče v Ljubljani.

Dne 7. julija 2000 je pritožnik vložil odgovor na pritožbo.

Dne 8. januarja 2002 je sodišče zavrnilo obe pritožbi.

2. Postopek v zvezi z odškodninskim zahtevkom

11. Dne 27. januarja 1997 je pritožnik vložil pravdni postopek pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani in zahteval odškodnino v višini 34.740.000 SIT (okoli 145.000 evrov) za škodo, ki jo je utrpel zaradi predolgega trajanja postopka v zvezi s tožbo za motenje posesti in vmesnim ukrepom.

Dne 21. aprila 1998 je pritožnik vložil pripravljalne spise, zvišal odškodninski zahtevek in zaprosil za določitev naroka za obravnavo.

Dne 8. januarja 1998 je sodišče opravilo obravnavo.

Dne 14. decembra 1998 je sodišče zavrnilo pritožnikov zahtevek in izjavilo, da je obravnavni sodnik na prvi stopnji izvajal postopek v skladu z veljavno zakonodajo. Sklep je bil 15. marca 1999 vročen pritožniku.

12. Dne 29. marca 1999 se je pritožnik pritožil na Višje sodišče v Ljubljani.

Dne 16. junija 1999 je sodišče zavrnilo pritožbo. Sodba je bila 9. julija 1999 vročena pritožniku.

13. Dne 28. julija 1999 je pritožnik na Vrhovnem sodišču vložil pritožbo v zvezi s pravnimi vprašanji.

Dne 20. aprila 2000 je sodišče zavrnilo pritožbo.

14. Dne 30. junija 2000 je pritožnik vložil ustavno pritožbo.

Dne 11. junija 2001 je Ustavno sodišče izjavilo, da je zadeva nedopustna, ker je bila očitno neutemeljena. Sklep je bil 10. julija 2001 vročen pritožniku.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV ČLENOV 6 § 1 IN 13 KONVENCIJE

15. Pritožnik se je pritožil zaradi predolgega trajanja postopka. Skliceval se je na Člen 6 § 1 Konvencije, ki določa:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih..... v razumnem roku odloča sodišče.«

16. Pritožnik se je po vsebini tudi pritožil, da so bila notranja pravna sredstva, ki so na voljo za predolge pravne postopke v Sloveniji, neučinkovita. Člen 13 Konvencije se glasi:

« Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi, če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.«

A. Dopustnost

1. prvi sklop postopka

a) Nepristranskost

17. V skladu s členom 35 Konvencije lahko Sodišče obravnava samo pritožbe, ki so jih vložili pritožniki potem, ko so izčrpali vsa domača pravna sredstva.

18. V zvezi s tem Sodišče ugotavlja, da pritožnik ni vložil nobene pritožbe zoper sodbo Višjega sodišča v Ljubljani z dne 8. januarja 2002 na Vrhovno sodišče Republike Slovenije in tudi ne na Ustavno Sodišče Republike Slovenije.

19. Še več, pregled zadeve, kot je bila vložena, ne izkazuje obstoja nobenih posebnih okoliščin, ki bi lahko odvezale pritožnika, v skladu s splošno veljavnimi pravili mednarodnega prava, da ni vložil svojih pritožb pred omenjenimi domačimi sodišči.

Iz tega sledi, da je treba ta del pritožbe izločiti zaradi neizčrpanosti možnosti v skladu z določbami člena 35 § 1 Konvencije.

B) Trajanje

20. Vlada se je sklicevala, da niso bila izčrpana domača pravna sredstva.

21. Pritožnik je izpodbijal to navedbo in izjavil, da dosegljiva pravna sredstva niso bila učinkovita.

22. Sodišče ugotavlja, da je obravnavana pritožba podobna zadevama Belinger in Lukenda (Belinger proti Sloveniji, št. 42320/98, 2. oktober 2001, in Lukenda proti Sloveniji, št. 23032/02, 6. oktober 2005). V teh zadevah je Sodišče zavrnilo ugovor Vlade o neizčrpanosti domačih pravnih sredstev, ker je ugotovilo, da pravna sredstva, ki so bila na voljo pritožniku, niso bila učinkovita. Sodišče opozarja na ugotovitve v zadevi Lukenda, da predstavlja kršitev pravice do sojenja v razumnem roku sistemski problem, ki izhaja iz neustrezne zakonodaje in neučinkovitega delovanja sodnega sistema.

23. V zvezi z obravnavano zadevo Sodišče ugotavlja, da Vlada ni posredovala nobenih prepričljivih dokazov, zaradi katerih bi morale Sodišče to zadevo obravnavati drugače od uveljavljene sodne prakse.

24. Sodišče nadalje ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu člena 35 § 3 Konvencije. Prav tako tudi ni nedopustna iz katerihkoli drugih razlogov. Zato

je pritožbo razglasilo za dopustno.

2. Drugi sklop postopkov

a) Poštenost

25. Sodišče ugotavlja, da pritožnikova pritožba zajema predvsem ugovor na rezultate postopkov pred domačimi sodnimi oblastmi in na napake pri interpretaciji in uporabi notranje zakonodaje, ki naj bi jih le-te domnevno storile.

26. Sodišče opominja, da čeprav je njegova naloga, da v skladu s členom 19 Konvencije zagotavlja spoštovanje obveznosti, ki so jih sprejele pogodbenice Konvencije, pa ni njegova naloga, da obravnava dejanske ali zakonske napake, ki naj bi jih domnevno storila domača sodišča, razen če in v kolikor so morda kršile pravice in svoboščine, ki jih varuje Konvencija. Še več, interpretacija in uporaba notranje zakonodaje je prvenstveno naloga domačih upravnih in sodnih organov, predvsem sodišč (glej med drugim, Streletz, Kessler in Krenz proti Nemčiji [GC], št. 34044/96, 35532/97, 44801/98, §49, ECHR 2001-II, ter Nadbiskupija Zagrebačka proti Sloveniji (dec.), št. 60376/00, 27. maj 2004).

27. Po mnenju Sodišča so domači sodni organi sprejemali utemeljene odločitve, s katerimi so obravnavali vse pomembne vloge pritožnika. Nič ne kaže na to, da bi bile odločitve domačih sodnih organov samovoljne ali v nasprotju z določbami notranjega prava, ki so ga uporabljali.

Izkazalo se je, da je ta pritožba očitno neutemeljena in jo je treba zavreči kot nedopustno v skladu s členom 35 §§ 3 in 4 Konvencije.

b) Trajanje postopka

28. Obdobje, ki ga je treba upoštevati, se je začelo 27. januarja 1997, ko je pritožnik sprožil postopek pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani in se je končalo 10. julija 2001, ko je bil pritožniku vročen sklep Ustavnega sodišča. Obdobje, ki ga je treba upoštevati, je torej trajalo več kot štiri leta in pet mesecev na štirih stopnjah sojenja.

29. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumnost trajanja postopka ocenjevati glede na okoliščine zadeve in ob upoštevanju naslednjih meril: zapletenosti zadeve, ravnanja pritožnika in vpletenih oblasti ter presoje, kolikšen je bil pomen sporne zadeve za pritožnika v sporu (gl. med številnimi drugimi viri, Frydlender proti Franciji, [GC], št. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

30. Po preučitvi vsega predloženega gradiva in v skladu s sodno prakso (glej Katte Klitsche de la Grange proti Italiji, sodba z dne 27. oktobra 1994, serija A, št. 293-B,

§§ 51-63) Sodišče ocenjuje, da je bila pritožba glede trajanja postopka v obravnavani zadevi očitno neutemeljena in zato ni dopustna v skladu s členom 35 §§ 3 in 4 Konvencije.

31. Sodišče opozarja, da člen 13 zahteva od države, da zagotovi učinkovito pravno sredstvo za obravnavanje vsebine »dokazljive pritožbe« po določbah Konvencije in

da odobri ustrezen rešitev (glej Sürmeli proti Nemčiji, , [GC], št. 75529/01, § 98, 8. junij 2006). Ob upoštevanju dejstva, da je bila pritožba glede dolgega trajanja postopka nedopustna kot očitno neutemeljena, Sodišče ugotavlja, da pritožnik ni imel dokazljivega zahtevka, da je bila kršena njegova pravica do učinkovitega sredstva v smislu člena 13. Zato njegov zahtev ne odkriva nobene očitne kršitve te določbe.

Zato je ta pritožba očitno neutemeljena in jo je treba zavreči kot nedopustno v smislu člena 35, §§ 3 in 4 Konvencije.

b) Utemeljenost zadeve

1. Člen 6 § 1

32. Vlada utemeljuje, da so bili obravnavani postopki dokaj zapleteni, ker so obravnavali poslovni spor. Sodišča so obravnavala zadevo v skladu s svojimi statutarnimi pooblastili. Čeprav je bil spor nedvomno zelo pomemben za pritožnika, pa to ni bila zadeva, ki bi zahtevala prednostno obravnavo. Prav tako so k dolžini postopka pripomogla tudi številne pritožnikove pripravljalne vloge.

33. Pritožnik je izpodbijal to navedbo in ponovil svoje mnenje, da je bilo trajanje obravnavanega postopka prekomerno dolgo.

34. Pri določanju obdobja, ki ga je treba upoštevati, Sodišče ugotavlja, da so se obravnavani postopki začeli pred 28. junijem 1994, ko je začela veljati Konvencija v Sloveniji. Glede na njegovo pristojnost *ratione temporis* lahko Sodišče obravnava samo obdobje, ki je preteklo od navedenega datuma, čeprav bo obravnavalo tudi stopnjo v postopku, ki je bila pred domačimi sodišči dosežena na navedeni dan (glej npr. Belinger, naveden zgoraj in Kudla proti Poljski, [GC], št. 30210/96, § 123, ECHR 2000-XI). Obdobje, ki ga je treba upoštevati, se je tako začelo 28. junija 1994, ko je Konvencija stopila v veljavo v Sloveniji, in se je končalo 8. januarja 2002, ko je Višje sodišče v Ljubljani zavrnilo pritožbe.

Obravnavano obdobje je tako trajalo več kot sedem let in šest mesecev na štirih stopnjah sojenja.

35. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumnost trajanja postopka ocenjevati glede na okoliščine zadeve in ob upoštevanju naslednjih meril: zapletenosti zadeve, ravnanja pritožnika in vpletenih oblasti ter presoje, kolikšen je bil pomen sporne zadeve za pritožnika v sporu (gl. med številnimi drugimi viri, Frydlender proti Franciji, [GC], št. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

36. Sodišče priznava, da je bila zadeva razmeroma zapletena, vendar to ni bila posledica pritožnikovih pripravljalnih spisov, kot je utemeljevala Vlada. Ti pripravljalni spisi niso številni niti posebej zapleteni in niso zadeve dodatno zapletli. V zvezi s tem Sodišče opozarja, da Vlada ni zatrjevala, da bi pritožnik zlorabil katerokoli pravico v postopku, ki mu jih omogoča notranja zakonodaja. Ob upoštevanju teh dejstev in po proučitvi vseh posredovanih gradiv Sodišče ne more ugotoviti nobenih zamud v postopku, ki bi jih lahko pripisali pritožniku.

37. Čeprav ni bilo nobene posamezne izrazite zamude v postopku, pa Sodišče kljub temu ugotavlja, da bi lahko domača sodišča, še posebej sodišče na prvi stopnji, v

celoti obravnavalo zadevo bolj marljivo. Na primer, trajalo je skupaj več kot dve leti in šest mesecev, da so sodišča zavrnila pritožnikov zahtevek za prenos zadeve in za izločitev sodnika. Še več, celo po tem, ko je bilo to postopkovno vprašanje rešeno, je trajalo več kot šest mesecev, preden je sodišče na prvi stopnji ponovno začelo z obravnavanjem zadeve.

38. Po preučitvi vseh ugotovitev in v skladu s sodno prakso Sodišče ocenjuje, da je bilo trajanje postopka v obravnavani zadevi zlasti na sodišču prve stopnje predolgo in zato ne izpolnjuje zahteve po »razumnem roku«.

Zaradi tega je prišlo do kršitve člena 6 § 1.

2. Člen 13

39. Sodišče ponovno poudarja, da člen 13 zagotavlja učinkovito pravno sredstvo pred domačimi oblastmi za zatrevanje kršitev zahteve po sojenju v razumnem roku iz člena 6 § 1 (glej Kudla proti Poljski, [GC], št. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Ob tem poudarja, da so bili ugovori in trditve, ki jih je navedla Vlada, že zavrnjeni v prejšnjih zadevah (glej Lukenda, naveden zgoraj), zato ne vidi razloga, da bi v obravnavani zadevi sprejelo drugačno odločitev.

40. Zato Sodišče meni, da gre v obravnavani zadevi za kršitev člena 13 zaradi pomanjkanja pravnega sredstva v domačem pravu, s katerim bi pritožnik mogel pridobiti odločbo, ki bi potrdila njegovo pravico do sojenja v razumnem roku, kot to določa člen 6 § 1.

II. UPORABA ČLENA 41 KONVENCIJE

41. Člen 41 Konvencije določa:

» Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje«.

A. Premoženjska škoda

42. Pritožnik je zahteval 590.542 evrov (EUR) za premoženjsko škodo zaradi izgube proizvodnje ribiških vab, ki jo je utrpel zaradi predolgega trajanja postopka.

43. Vlada je prepustila zadevo v presojo Sodišča.

44. Sodišče ni ugotovilo nobene vzročne povezave med ugotovljeno kršitvijo in zatrevano premoženjsko škodo. Zato zavrača zahtevek za odškodnino po tej postavki.

B. Nepremoženjska škoda

45. Pritožnik je zahteval 43.398 evrov (EUR) za nepremoženjsko škodo. Pritožnik zatrjuje, da je ta škoda nastala zaradi neaktivnosti domačih sodišč, kar je na koncu pripeljalo do njegovega stečaja in štiriletne brezposelnosti.

46. Vlada je prepustila zadevo v presojo Sodišču.

47. Sodišče meni, da je pritožnik gotovo utrpel nepremoženjsko škodo. Na pravični podlagi mu sodišče po tej postavki prisoja 1.000 EUR.

C. Stroški in izdatki

48. Pritožnik je zahteval tudi približno 5.000 EUR za stroške in izdatke postopka pred Sodiščem.

49. Vlada je zadevo prepustila v presojo Sodišču.

50. Glede na sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov in izdatkov le, če dokaže, da so dejansko in nujno nastali in so bili razumni glede na celoten zahtevek. Sodišče ugotavlja, da je pritožnik pozabil navesti vse podrobnosti v svojem zahtevku in zagotoviti potrebne dokumente v podporo kot to zahteva člen 60 Pravil Sodišča. Poleg tega Sodišče ugotavlja, da je pritožnika med delom postopka pred Sodiščem zastopal odvetnik, vendar je trenutno brez zastopnika.

51. Sodišče ugotavlja, da je pritožnik zagotovo utrpel določene stroške in izdatke v postopku. Zato Sodišče v obravnavani zadevi ob upoštevanju podatkov, s katerimi razpolaga, in gornjih meril ocenjuje, da je pritožniku razumno prisoditi znesek 700 EUR za stroške postopka pred Sodiščem.

D. Zamudne obresti

52. Sodišče ocenjuje, da je primerno, da se zamudne obresti obračunajo po mejni posojilni obrestni meri Evropske Centralne Banke, ki se ji dodajo tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE soglasno

1. razglša, da je pritožba po členih 6 § 1 in 13 Konvencije glede dolžine trajanja prvega sklopa postopka dopustna, preostanek pritožbe pa ni dopusten;

2. razsoja, da je prišlo do kršitve člena 6 § 1 Konvencije;

3. razsoja, da je prišlo do kršitve člena 13 Konvencije;

4. razsoja,

(a) da mora tožena država pritožniku v roku treh mesecev od dne, ko postane sodba v skladu s členom 44 § 2 Konvencije pravnomočna, plačati 1.000 EUR (tisoč evrov) za nepremoženjsko škodo in 700 EUR (sedemsto evrov) za stroške in izdatke, skupaj z vsemi morebitnimi pripadajočimi dajatvami;

(b) da se na navedene zneske od dneva, ko poteče rok navedenih treh mesecev, do plačila obračunajo linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji posojilne obrestne mere Evropske Centralne Banke za vse zamujeno obdobje, z dodanimi tremi odstotnimi točkami;

5. zavrne v preostalem delu pritožnikov zahtevke po pravičnem zadoščenju.

Napisano v angleškem jeziku ter posredovano v pisni obliki 2. novembra 2006, v skladu s členom 77 §§ 2 in 3 Pravil Sodišča.

Vincent BERGER John HEDIGAN
Sodni tajnik Predsednik